

ฝากท้าย ใต้กองฟาง

ศ.นพ. ประเวศ วะสี

ถ้ามองให้ลึก ลึกลงไปถึงแก่น ไต่อารึ้นน้อยเล่มนี้สะท้อนอะไร ๆ หลายอย่างมากมายทั้งทางจิตและทางวัตถุ ศูนย์กลางของทั้งหมด แต่ไม่แยกจากทั้งหมด คือ **เด็ก**

มนุษย์มีความอ่อนไหวในเรื่องเด็กมากที่สุดโดยสัญชาตญาณ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดี แต่เรื่องของเด็กสลับซับซ้อน เกินกว่าที่จะแก้ได้ด้วยสังคมสงเคราะห์เท่านั้น

ในทางพระพุทธศาสนานั้นท่านเห็นคุณค่าของ **ทาน** แต่ก็เห็นว่า **ปัญญา** คือจุดมุ่งหมายสูงสุด

มูลนิธิเด็กได้ทำงานด้านเด็กมานานพอสมควรและประจักษ์ชัดในน้ำใจของประชาชนไทยในเรื่องทานเป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันก็ตระหนักรู้ว่าภารกิจของเราด้วยกันนั้นต้องไปให้ถึง **ปัญญา**

อันหมายถึงปัญญาของสังคมเป็นส่วนรวม เพราะเรากำลังเผชิญกับปัญหาที่ยากทางโครงสร้าง ถ้าขาดปัญญาของสังคมเป็นส่วนรวมก็คงทำไม่ได้ ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นเป็น รูปธรรม ดังนี้

ขณะนี้เรารู้ว่าการที่เด็ก ๆ จะเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีความสามารถ เป็นคนที่มีความสุขและเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขของผู้อื่นนั้น ขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดูในช่วงปฐมวัย

พ่อแม่เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นทั้งสิ่งแวดล้อม และผู้เลี้ยงดูที่สำคัญที่สุด ถ้าทั้งพ่อและแม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเอง และเลี้ยงลูกอย่างถูกต้อง ก็เท่ากับเป็นการวางรากฐานของสังคม ที่ดีงามไว้ให้อนาคต

แต่พ่อแม่สักกี่คู่ที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ อารมณ์ และปัญญา ที่จะทำได้เช่นนั้น คนจนก็อาจจะจนเกินที่จะทำอย่างนั้น คนรวยก็อาจจะยุ่งเกินที่จะมีโอกาที่จะทำอย่างนั้น

แม้แต่สิ่งที่เรารู้ว่า ถ้าแม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเองใน ๖ เดือนแรกของชีวิต เด็กจะไม่ค่อยเจ็บป่วย ความเจ็บหรือไม่เจ็บใน ๖ เดือนแรกของชีวิตมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กต่อไปชั่วชีวิต เกือบจะเหมือนตราบุญหรือตราบาปไปตลอดชีวิตทีเดียว

แต่สังคมจะยอมให้แม่อยู่กับลูกใน ๖ เดือนแรก ของชีวิตไหมได้ละหรือ

พ่อแม่ได้ค่าแรงต่ำเกินไปที่คนหนึ่งจะอยู่เลี้ยงลูกได้ ทางราชการไม่ยอมให้ลาเลี้ยงลูกนานขนาดนั้น นายจ้างไม่ยอมให้ ลานานขนาดนั้น เพราะกลัวจะเสียธุรกิจ ฯลฯ

เห็นไหมครับว่า สังคมยังเห็นเรื่องอื่นสำคัญกว่าคุณค่าของความเป็นคนของเด็ก

จึงกล่าวว่าเรื่องนี้ต้องการ**ปัญญาของสังคมเป็นส่วนรวม**ที่จะเห็นว่า

เด็กๆ ทั้งหมดเป็นลูกหลานของเราเอง และเราทั้งหมด ต้องช่วยกันสร้างเงื่อนไขทางสังคม ที่จะให้เด็กทุกคนที่เกิดมาในสิ่งแวดล้อมและได้รับการเลี้ยงดูที่เอื้ออำนวยต่อความเป็นมนุษย์

ท่านอาจจะคิดว่าคำกล่าวข้างต้นเป็นจินตนาการมากเกินไปหน่อย แต่ก็อย่าลืมคำกล่าวของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ที่ว่า “จินตนาการสำคัญกว่าความรู้” เพราะความรู้ติดเงื่อนไขกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ มากมายทำให้ไปไม่ได้ ไกล จินตนาการ ไปได้ไกลแสนไกล และเป็นตัวจุดความเป็นจริงให้เกิดขึ้น

ครับ นั่นก็เป็นคำรำพึงรำพันของตาแก่คนหนึ่งจากใต้ กองฟาง เป็นตาแก่ที่ไม่ยอมหยุดสร้างจินตนาการ ฝากส่งท้ายถึงท่าน และลูกหลานของท่าน

ประเวศ วะสี